

Pelaajat, pelitavat ja Huuhkajat

Viime vuosina pelaajien kehittämisessä ja pelaajamarkkinoilla on tapahtunut kaksi tärkeää asiaa seura- ja liigatasoilla. Kaikilla huippuseuroilla on omat akatemiansa, joihin he hankkivat kehityskelpoisia, nuoria pelaajia maapallon kaikilta kulmilta. Näissä jalostetaan pelaajia oman joukkueen käyttöön, mutta myös myyntiin. Tämän lisäksi ”valmiita” pelaajia scoutataan globaalisti.

Suomeen ja muihin Pohjoismaihin tämä on vaikuttanut ennen kaikkea niin, että tie parhaimpiin eli suurten maiden liigaseuroihin on muuttunut huomattavasti vaikeammaksi kuin mitä se oli ns. kultaisen sukupolven aikana eikä polku pienempien liigojenkaan kautta vedä entiseen tahtiin. Tämä näkyy karusti kaikkien Pohjoismaiden maajoukkueissa, joiden taso on myös kansainvälisesti laskenut 2010-luvulla.

Mitä tämä tarkoittaa Huuhkajien ja koko suomalaisen jalkapallon kannalta? Tosiasia on, että A-maajoukkueen pelaajien tulee päästä pelaamaan kovia vastustajia vastaan. Väite siitä, että näin pitäisi tapahtua joka viikko, voi olla totta, mutta se on samalla täysin epärealistinen toive nykyisessä tilanteessa. Se ei onnistunut edes Litmasen, Hyypiän, Tihisen, Niemen, Johanssonin, Forssellin, Kolkan, Jääskeläisen, Paatelaisen, Eremenko jr. ja kumppaneiden maajoukkueissa, joista aina puuttui 2-3 tasokasta kaveria. Jotakin muuta olisi keksittävä.

A-maajoukkueen valmentaja voi vaikuttaa tilanteeseen antamalla näytönpaikkoja kyvykkäille pelaajille, jotta heidät draftattaisiin huippujoukkueisiin. Jonkinmoisia näytönpaikkoja ovat tietysti myös nuorten ja poikien maajoukkueet, mutta näiden tulisi myös pärjätä joukkueina nykyistä paremmin, jotta kiinnostus yksittäisiin pelaajiin heräisi. Maajoukkueiden olisi siis pelattava niin, että yksilöille tulisi mahdollisuus antaa näyttöjä, mutta maajoukkueiden olisi myös menestyttävä ainakin kohtuullisesti.

Tärkeä kysymys on: onko nykyinen pelitapa maajoukkueissa sellainen, jossa nuo kaksi edellytystä täyttyvät? Tai täyttyykö niistä kumpikaan – pahimmillaanhan maajoukkue-edustus saattaa pilata sekä pelaajan että joukkueen mahdollisuudet etenemiseen urallaan ylöspäin. Parhaimmillaanhan jopa yksittäiset onnistumiset nostavat pelaajan ja joukkueen lentoon vielä nykyaikanakin.

Laajennetaan vielä vähän kuvaa ennen kuin mennään analysoimaan A-maajoukkueen kehittämistä eli tarkastellaan suomalaista jalkapalloa ja –valmennusta. Pelaajat liigassa ja divisioonissa ovat nykyään keskimääräisesti teknisempiä ja juoksuvoimaisempia kuin aiemmat sukupolvet. Tässä näkyy harjoittelussa tapahtunut kehitys.

Pelitapana on yleistymässä pelinhallintaan tai pallonpitämiseen perustuva pelitapa. Toisin sanoen paljon lyhyitä syöttöjä omalla alueella tai alueella, jossa ei joudu 1v1-tilanteisiin, hitaita hyökkäyksiä, jotka päätetään lyhyisiin nopeisiin syöttöihin rangaistusalueelle.

”Pirlo-tyyppisiä” pitkien syöttöjen antajia on yhä vähemmän, samoin Mixu-Paatelaisen kaltaisia pääpelitaistelijoita. Kesikentällä ei myöskään ole liikaa näkemyksellisiä pelintekijöitä, jotka ottaisivat riskejä oivaltavilla syötöillään tai kuvioillaan – linjat pidetään valmiina vastustajien hyökkäyksiä ennakkoiden.

Koska jalkapallo niin globaalisti kuin lokaalistikin perustuu omien vahvuuksien maksimoimiseen ja heikkouksien minimoimiseen, niin Suomessa ei voi olla kuin 2-3 joukkuetta sarjaa kohti, joiden kannattaa käyttää kyseistä pelitapaa. Liigassa HJK, SJK, mahdollisesti FC Lahti ja Inter ovat joukkueita, jotka voivat pelata huonompiaan vastaan tällä tavalla. Toisin sanoen muilla kuin HJK:lla pitää olla myös toinen pelitapa hallussaan HJK:ta vastaan tai silloin, kun oma peli ei kulje.

Huuhkajien joulukuusi oli pelitapana kompromissi, jossa palloa hallittiin omalla kenttäpuoliskolla, hyökättiin hitaasti, mutta tavalla, jolla maalintekoalueille ei saatu koskaan riittävästi miehiä eikä kesikentällä ollut riittävän taitavia kavereita antamaan loistavia syöttöjä hyökkääjille tai laukomaan vaarallisesti. Toki jotkut

laitapakkien nousut olivat pelitavan oivaltavimpia piirteitä, mikä tekikin Kari Arkivuosta Paatelaisen joukkueen parhaiten pelanneen yksilön omaan tasoonsa nähden.

Joulukuusi varmisti sen, että pallonmenetyksen jälkeen pallon alla oli riittävästi pelaajia, mutta se ei tehnyt pelaajista riittävän aktiivisia konkreeteissa puolustustilanteissa, joista lähes kaikki maalit Suomelle kuitenkin tehtiin. Se saattoi jopa tuudittaa puolustustilanteissa vaaralliseen passiivisuuteen, kun pelaajia oli periaatteessa riittävästi pallon alla.

Löysästi vartioidut tai merkatut vastapuolen pelaajat tekivät puolustajien edestä, takaa ja välistä maaleja, joita ei vain pitäisi päästä tekemään. Kyse ei kuitenkaan ollut välttämättä huonoista pelaajista, vaan taktiikasta, jossa ei katkottu aggressiivisesti eikä pyritty nopeisiin vastaiskuihin – nämähän käyvät käsi kädessä.

Suomalaisessa viitekehyksessä pallonhallintapeli on myös liian suuressa roolissa. Mallia voi ottaa myös maailman huipulta, jossa onkin jo siirrytty Espanjan ja FC Barcelonan kehittämästä hallintapelin aikakaudesta eteenpäin suoraviivaisempiin ja monimuotoisempiin taktisiin variaatioihin, joista maailmanmestari Saksan MM-kisapelit ovat oppikirjaesimerkkejä. Joukkuehan pelasi lähes kaikissa otteluissaan eri taktiikoilla tai ainakin se otti erittäin hyvin huomioon vastustajan joukkueen pelitavan, mahdolliset erityistaktikat ja tietyt pelaajat. Ja kyse oli kuitenkin materiaaliltaan loistavasta ja monipuolisesta joukkueesta. (ks. lisää: <http://www.miksiliikun.fi/2014/07/17/lastuja-futiksen-maailmasta-mm-kisoista-ja-muualtakin/>).

Tästä sitten viesti kentälle: HJK voisi opetella toisenkin pelitavan kunnolla ja muiden joukkueiden kannattaisi rakentaa pelitapansa omien vahvuuksien ja vastustajien heikkouksien varaan jopa ottelukohteisesti. Se kehittäisi sekä yksilöitä että joukkueita, jotka oppisivat pelaamaan eri taktiikoilla, oppisivat ajattelemaan ja tekemään ratkaisuja itsenäisesti ja pienryhmissä tilanteisesti (tästä kirjoittaa mm. ex-ammattijalkapalloilija, nykyinen filosofi **Heikki Haara** artikkelissaan, ks. <http://www.miksiliikun.fi/2014/07/08/filosofista-futista/>).

Jalkapallohan ei ole mitään entisaikojen pitkän matkan hiihtoa, jossa jyytettiin samalla tempolla koko matka. Sanottakaan se tässäkin, että suomalaisen maastohiihdon ja kestävyysjuoksun ongelma on muutettavat muuttaen sama: ”laboratorioissa” harjoitellen ei kyetä käyttämään eri tekniikoita, fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia ominaisuuksia hyväksi kilpailutilanteissa, joissa ratkaisee pelisilmä, kivunsietokyky ja se, että osaa käyttää ominaisuuksiaan suhteissa toisten ominaisuuksiin hyväksi. (ks. <http://www.miksiliikun.fi/2014/02/24/olympiajoukkueen-sosiologina-2-miten-selittaa-hyva-suoritus/>)

Tämä näennäisesti irrallinen kommentti viittaa laajempaan keskusteluun suomalaisesta mentaliteetista tai temperamentista, jota vääränlaisella harjoittelulla vielä vahvistetaan ja jonka ongelma on se, että emme ole – uskalla olla - ”läsnä” harjoittellessamme ja pelatessamme. Tämä näkyy telkkarissakin, kun suomalaiset ”nukahtelevat” kentällä eli ovat jotenkin omissa ajatuksissaan kesken pelin. Peliä on luettava joka kymmenesosasekunti!

Entinen jalkapalloilija ja nykyinen futisiantuntija **Antti Pohja** kirjoitti aihetta sivuten kolumnin Toiminnan miehet ja ajattelijat, jossa hän väitti, että nykyjalkapallo on niin nopeaa, ettei ”ajattelijointa” tai pelinlukijoita enää kentällä nähdä. Ajattelijat ovat siirtyneet penkin päähän eli valmentajat ja heidän avustajansa ajattelevat nyt pelaajiensa puolesta. (<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10152993788061752&set=a.10150184372071752.299795.561526751&type=1&theater>).

Vaikka olen ollut Antin kanssa samaa mieltä jo pitkään, niin jalostaisin ajatusta kuitenkin jonkin verran. Minusta joukkuepeleissä ”ajattelu” kentällä on pelin nopeutumisen takia muuttunut sellaiseksi, etteivät

yksilöt kykene pitämään palloa ja ikään kuin luomaan tilanteita yksin, vaan ”ajattelu” on muutaman pelaajan yhteistä kieltä, ymmärrystä ja oikea-aikaista liikettä, jota voi harjoitella yhdessä valmentajan kanssa, mutta jota on sovellettava luovasti pelitilanteessa. Yhä useammin toki koko joukkue liikkuu taktiikan mukaisesti, mutta ratkaisevat juoksut, syötöt ja ratkaisut tekee pienempi ryhmä.

Jalkapallopelaajien ja –joukkueiden tulee kehittyäkseen mennä Suomessakin epämukavuusalueille – omalla puoliskolla pallonsiirtely ei valitettavasti kehittä sen enempää puolustajia, keskikenttäpelaajia kuin hyökkääjiäkään maalivahdeista puhumattakaan. Miksi esimerkiksi HJK:n akatemiajoukkue Klubi04 pelaa kakkosdivaria erittäin varovaisella pelitavalla, jossa sen lupaavat pelaajat eivät joudu nopeisiin tilanteisiin, vaan syöttelevät mieluusti palloa omalla puoliskollaan.

Jos joukkue olisi ykkösdivarissa niin saman pelitavan käyttö edustusjoukkueen kanssa olisi jotenkin perusteltua, mutta onko kakkosessa, jossa pelaajien pitäisi kehittyä yksilöinä ja pienryhminä eikä opetella pelitapaa, jolla edustusjoukkue pelaa. Kovin monta pelaajaa ei olekaan noussut Klubi04:n kautta HJK:n edustusjoukkueeseen näiden vuosien kuluessa, kun akatemiajoukkuetta on ylläpidetty. Sama pätee myös FC Lahden akatemiajoukkueeseen. Jotakin vikaa systeemissä täytyy olla. Ero HJK:n ja FC Lahden välillä on toki siinä, että HJK pystyy pärjäämään kv-otteluissakin, mutta FC Lahti ei edes kunnolla liigassa.

Kyse on siis pelirohkeudesta, jonka kehittymisen merkitys konkretisoitui erinomaisesti HJK:n vuoden 2014 europeleissä. Ensimmäisellä kierroksella suomalaisjoukkue oli aivan vastaantulija sekä joukkue- että yksilötasolla. Kerran oli pakko lähteä telkkarin äärestä, kun tuli niin paha olo suomalaisen joukkueen ja pelaajien tasoa katsoessa.

Toisella kierroksella, kun oli totuttu kovempaan tempoon, vastustajien erilaisiin taktiikkoihin ja omaakin oli sondeerattu, peli oli aivan toista tasoa (ks. lisää <http://www.miksiliikun.fi/2014/08/18/mita-opittavaa-futiksen-mmm-kisoista-2014/>).

Mitä tässä haen on se, että jos tai kun emme saa pelaajia huippujoukkueisiin pelaamaan kovia otteluita viikoittain tai edes silloin tällöin, meidän on luotava kotimaahan olosuhteita, joissa tuota pelirohkeutta, -nopeutta, -oveluutta, -voimaa jne. voisi kehittää. Kovia pelejä tai toistuvia tilanteita, joissa joutuu kehittämään ominaisuuksia, joita kansainvälisissä otteluissa tarvitaan.

Jos lupaava pelaaja opettelee kakkosdivarin akatemiajoukkueessa ensisijaisesti edustusjoukkueen pelitapaa ja toissijaisesti yrittää tehdä itsekkäitä yksilösuorituksia päästäkseen edustusjoukkueeseen, niin hän ei opi niitä asioita, joita huippujalkapallossa pitää nykyään oppia.

Yksilötasolla tämä tarkoittaa sitä, että kehityskykyisten ja –haluisten pelaajien ”urheilijan polku” tulee rakentaa niin, että kehittyminen on mahdollista. Pelaajan tulisi päästä siirtymään parempaan valmennukseen ja kovempiin otteluihin itselleen sopivasti ilman, että seurasiirtokuviot ym. hankaluudet sitä estävät.

Ei varmaankaan olisi mahdotonta rakentaa näitä polkuja lähes kaikille poika- ja nuorisomaajoukkueissa pelaaville tai vaikka 11:lle jokaisesta ikäluokasta. Nyt siis tarkoitan aluksi vain 1-2 vuoden perspektiiviä uralla, koska joka vuosihan – tai jopa useammin - urakuvioita on joka tapauksessa katsottava uudelleen. (ks. myös: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/hampaatirvessa.pdf>)

Nyt tämä tehtävä on pelaajan omassa kädessä tai mahdollisen agentin tai tukijan aktiivisuuden varassa, mutta voisiko Palloliitolla ja sen valmentajilla – Huuhkajien valmentaja mukaan lukien – olla aktiivisempi rooli tässä asiassa? Maajoukkuepaikan tulisi näkyä myös seurajoukkuevalinnoissa paremmin kuin nykyään. Seurajoukkueen taso ei määrää maajoukkuepaikkaa, mutta yhdessä pelaajan aseman joukkueessaan kanssa se muodostaa kuitenkin kivijalan kehitykselle.

Eriyisen tärkeää olisi tukea pelaajia, joilla ei ole optimaalista seurajoukkuestatusta maajoukkuepaikkaa ajatellen. Miten saada kovia otteluita tai laadukasta valmennusta, jos jompikumpi ei ole sopiva pelaajan kehittymisen kannalta? Tässä maajoukkueen valmentajien tulisi osata tukea paremmin potentiaalisia edustuspelaajiaan.

Pelaajat kehittyvät eri tahtiin ja monet eri tekijät vaikuttavat pelaajien nousuun huipulle. Silmät pitää olla auki myös uusille pelaajille, joilla on potentiaalia menestyä myös maajoukkueessa. Perusominaisuuksiltaan riittäviä pelaajia ei Suomessa ole niin paljon etteikö melkein jokaista voisi seurata nykyistä paremmin. Maajoukkueista päin voitaisiin olla avoimemmin yhteydessä pelaajiin ja seuroihin, joilla on tällaisia pelaajia riveissään. Pelaajienkin on hyvä tietää, että heillä on tavoiteltavana edustusjoukkueen paikka. Eri pelipaikoillahan on tässä suhteessa hyvin erilainen tilanne, joten kyse ei ole pelaajien rankingista suhteessa kaikkiin muihin pelaajiin, vaan suhteessa tietyn tai tiettyjen pelipaikkojen pelaajiin.

Yksilölajeista voisi ottaa oppia sen verran, että tiedettäisiin, ketkä ovat Suomen kymmenen tai vaikka 20 parasta pelaajaa kutakin pelipaikkaa kohti. Tällainen epävirallinenkin ranking-lista voisi motivoida suomalaisia pelaajia kehittämään itseään. Pelaajien kehittyminenhan on hidas prosessi, joka kansainvälisten tutkimustenkin mukaan jatkuu koko peliuran ja on itse asiassa keskeistä vielä yli 23-vuotiaana.

Toisaalta voisi katsoa kaukaloon, jossa Leijonat pyörittää kauden aikana jopa 50-60 pelaajaa turnauksissa ja leireillä. Muutaman vuoden perspektiivillä Leijonien mukana käynee toista sataa pelaajaa. Jalkapallo on tietysti erilainen peli, mutta kansainvälisen pelikokemuksen omaavia lätkän pelaajia on hirmuisesti myös Suomen liigassa.

Sen sijaan Huuhkajissa on käynyt todella vähän pelaajia, vaikka Paatelainen kokosi melkein täysin uuden joukkueen aloittaessaan. Ja meillä on valtavan pitkä harjoituskausi vieläpä väärään aikaan vuotta. Luulisi talvikauteen mahtuvan runsaasti kovia testipelejä Pohjoismaissa pelaaville suomalaisille.

Maajoukkue tai muu koottu joukkue on kuitenkin ihan eri asia kuin oma seurajoukkue. Mikään ei estäisi kokoamasta vaikkapa liiga- ja divarimaajoukkueita, jotka pelaisivat talvikaudella eri kokoonpanoissa toisiaan ja juniorimaajoukkueita vastaan. Muistakin Pohjoismaista ja Baltiasta löytyisi varmasti halukkuutta tällaisiin koviin otteluihin.

Huippupelaajien tasoa on pakko kehittää uusin keinoin, jos vanhat tiet ovat tukossa. Painetta kulloistakin A-maajoukkuetta kohtaan on myös lisättävä. Pelipaikka Huuhkajissa ei saa muodostua kenellekään itsestään selvyudeksi, näytönpaikkoja ja kehittymismahdollisuuksia potentiaalisille "huuhkajille" on ehdottomasti rakennettava lisää.

Tämä on tärkeää myös siksi, että suomalaisen jalkapallon arvostusta voi lisätä jalkapalloilijoista käytävän rakentavan keskustelun kautta. Jalkapalloilijoiden näkökulmasta se tarkoittaa lisääntyvää kiinnostusta pelaajiin ja heidän kehittymiseensä. Tämä urheilemisen paikallisen ja kansallisen tason heikentyminen globaalissa uutisvirrassa on jotenkin käännettävä takaisin päin. (Tiihonen 2004: PDF)

Valtamedia ei siihen ymmärrettävistä syistä pysty, joten sosiaalisen, yhteisöllisen ja paikallisen median tai keskustelun on otettava oppia niistä, jotka ovat onnistuneet luomaan omaa fani- tai muuta alakulttuuriaan ohi vaikkapa viihdeteollisuuden hallitseman musiikki- tai elokuvajulkisuuden. Suomessakin on joitakin aktiivisesti toimivia some-saitteja ja seurojen netti- ja facebook-sivuja, mutta niiden sisällöissä on vielä runsaasti kehittämisen varaa. Myös Palloliitto voisi olla paljon aktiivisempi ja avoimempi toimija sosiaalisessa mediassa – futiksestahan löytyy aivan valtavasti hienoja stooreja jokaikiseksi päiväksi.

Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä, että pikkujunioreiden ja heidän perheidensä on löydettävä tiensä oman kylän tai kaupungin seuratoimintaan, on löydettävä sieltä ne ensimmäiset samaistumiskohteet

maailmantähtien rinnalle. Jotkut seurat ovat tässä onnistuneetkin erinomaisesti, mutta aivan liian paljon on huonoja esimerkkejä. Paikallisyhteisö on kuitenkin se kivijalka, jolle seuratoiminta rakentuu.

Palloliitto tai sen A-maajoukkueen päävalmentaja ei voi muuttaa seuratoimintaa, mutta hän voi antaa aineksia jalkapallosta käytävään keskusteluun osallistumalla itse siihen aktiivisesti. Maajoukkueistakin on tultava väylä jalkapalloilijan urakehityksessä. Tämä tuntuu ehkä hiukan yllättävältä näkemykseltä, mutta sen perustana on pieni tutkimukseni, jonka mukaan liigapelaajat eivät pidä maajoukkueita kovinkaan tärkeinä oman uransa edistämiseksi. (Tiihonen 2007)

Toivon todellakin, että tilanne olisi vajaassa kymmenessä vuodessa muuttunut parempaan suuntaan, vaikka ymmärrän, että epäonnistumiset EM-karsinnoissa ovat voineet vain pahentaa tilannetta. Päävalmentajan yksi tehtävä onkin pelaajiensa realistinen arviointi, jotta jalkapallomaailma eli esimerkiksi suurten maiden liigajoukkueiden tarkkailijat, saisivat papereihinsa luotettavia merkintöjä yksittäisistä heitä mahdollisesti pelaajista.

Tämä ei todellakaan ole helppo tehtävä. Se on myös vaikeutunut sen myötä, että nykyaikainen jalkapallo on niin taktista ja yksittäisen pelaajan onnistuminen on kiinni yhä enemmän koko joukkueen pelitaktiikasta ja onnistumisesta. Esimerkiksi Mixun Huuhkajien pallonhallintaan ja ”jouluuuseen” perustunut pelitapa johti joihinkin peruslähtökohtiin, joiden rajoissa yksittäisen pelaajan onnistumiset/epäonnistumiset tulevat ymmärrettäviksi.

Esimerkeiksi voi ottaa **Niklas Moisanderin** ja **Teemu Pukin**, mutta myös **Roman Jeremenkon**. Moisander teki useita ”pakottamattomia” (mediassa: käsittämättömiä) syöttövirheitä, jotka itse asiassa olivatkin ”pakotettuja”, koska Moisanderin tuli pelata ensisijaisesti palloa sivulle tai alaspäin eikä pakottaa peliä väkisin eteenpäin lyhyellä syötöllä pitkistä puhumattakaan, jos siihen ei ollut 100% tilaisuutta. Tietty ”riskitön” pelitapa näkyi myös useissa huonosti puolustetuissa tilanteissa, joissa Moisander päästi pelaajansa joko keskittämään luvattoman helposti tai jopa tekemään maalin.

Riskien karttaminen eli ei epävarmoja syöttöjä eteenpäin eikä rikkeitä puolustusalueella johti toissijaisiin riskeihin eli huonoihin syöttöihin ja vastustajan päästämiseen syöttöpaikkaan – ja näistä sitten syntyi aika monta maalia.

Teemu Pukki taas joutui oikeastaan joukkueen ainoana pelaajana 1v1 tai itse asiassa 1v2 ja 1v3 –tilanteisiin, koska yksinäisellä kärjellä ei joulukuudessa ollut kavereita apunaan. Jokainen puolustaja tietää, miten paljon helpompi on pelata yhtä hyökkääjää vastaan kuin kahta tai useampaa. Muistettakoon, että suurin osa maaleista tulee tilanteista, joissa hyökkääjiä on maalintekoalueella useita – ja maalinteko helpottuu huomattavasti, jos hyökkääjillä on hetkittäinen ylivoima maalintekoalueella. Pukille ei tällaisia tilanteita oikeastaan voinut edes tulla Huuhkajien taktiikalla.

Pukin ja muidenkin hyökkääjien tilanteet olivat hiukan samankaltaisia kuin jääkiekossa silloin, kun hyökkääjä pääsee näennäisesti laidasta läpi, muttei saa kiekkoa sisään, koska tilanne on maalivahdille helppo. Lätkävalmentajat ovatkin huomanneet tämän jo pitkän aikaa sitten eikä sellaisia tilanteita enää pyritä rakentamaan. Kori- ja lentopallossakin periaate on sama – puolustus pitää harhauttaa/liikuttaa pois tasapainoilusta tarjoamalla eri vaihtoehtoja heitolle tai iskulyönnille.

Hyvä maalintekotilanne onkin sellainen, jossa palloa tai kiekkoa pystytään siirtämään ovelasti ja nopeasti sivu- ja pystysuunnassa ennen maalilaukausta. Taitavat pelaajat, kuten **Messi**, **Robben** tai **Hazard** pystyvät myös itse liikuttamaan palloa sivusuunnassa, jolloin maalivahdin ja puolustajien tehtävä vaikeutuu saman periaatteen mukaisesti. Pukin paras ominaisuus on hyvä ensimmäinen kosketus, jolla hän saa jalkansa vapaaksi pienessäkin tilassa. Usein hän kuitenkin ajautui liian pieniin kulmiin, koska muilta pelaajilta ei tullut mitään apua.

Entä Huuhkajien parhaaksi pelaajaksi hehkutettu Roman Jeremenko – miten hän onnistui EM-karsinnoissa? Paras ei tietysti tarkoita sitä, että Roman olisi pelannut erinomaisesti tai edes hyvin EM-karsinnoissa. Mediassa vilkkaana käynyt keskustelu Jeremenkon oikeasta pelipaikasta tietysti paljastaakin välillisesti sen, että monet olivat tyytymättömiä ”Roman” panokseen. Unkariakin vastaan Roma oli erittäin näkymätön, vaikka hän sai pelata ”kymppi paikalla”, joka on hänen mielipaikkansa. Yksi hyvä laukaus on aika vähän pelissä.

Ainut oikea tulkinta on, että edes Suomen paras pelaaja ei kykene yksin luomaan tilanteita toisille, itselleen eikä myöskään tekemään maaleja, vaikka hän saisi pelata siihen sopivimmalla paikalla. Näyttäisi myös siltä, että Jeremenkon parhaat avut ovat pitkähäköissä, kovissa syötöissä ja kaukolaukauksissa. Jotta tällaiset syötöt toimisivat, pitäisi olla tilaa antaa niitä ja myös useampi pelaaja, joille niitä kohdistaa. ”Kymppi paikalta” ei anneta pitkiä syöttöjä eikä siinä ole tilaakaan pikkaisen loivaliikkeiselle Jeremenkelle, joka ei myöskään ole läheskään yhtä vahva pallon suojaaja kuin edeltäjänsä Jari Litmanen.

Alempana pelatessaan Roma sai palloja, pääsi kääntymään pelin suuntaan, mutta joutui kuitenkin antamaan lyhyitä syöttöjä ”taskuihin”, joita aika harvoin oli aukikaan. Laitapelaajien puuttuessa Jeremenko ei voinut kääntää puolta hyvällä potkullaan kuin satunnaisesti silloin, kun laitapuolustajat nousivat ylös. Aika aneemista oli siis Roman Jeremenkonkin peli EM-karsinnoissa. Kyse ei siis ole niinkään Jeremenkon pelipaikasta, vaikka siihen keskustelu on johdatettu, vaan siitä, että valittu taktiikka ja myös Jeremenkon parhaimmat ominaisuudet eivät kohdanneet optimaalisella tavalla.

Moisanderin, Jeremenkon ja Pukin pelin ongelmat on em. tavoilla palautettavissa pelitavallisiksi tai –taktisiksi ongelmiksi, mutta yhtä hyvin voisi sanoa, että kyseiset pelaajat epäonnistuivat taktiikan toteuttamisessa. Muutama onnistuminen olisi saattanut muuttaa tilanteen aivan toisenlaiseksi. Tämäkin on tyyppillistä jalkapalloa – se ei ole ennustettavaa eikä reilua, jos pelaajilla ei ole rohkeutta onnistua ja epäonnistua eikä sitä kuuluisaa tuuriakaan.

Päävalmentaja Mixu Paatelaisen joulukuusitaktiikka ja sen myötä tullut passiivisuus puolustuspelissä ja rohkeuden puute hyökkäyspelissä näkyivät liian ”velttona” puolustamisena yksittäisissä tilanteissa, vaikka vastustajat eivät pystyneetkään luomaan ylivoimatilanteita. Hyökkäyspäässä ei joulukuusella saatu luotua vaarallisia maalintekotilanteita, vaan ainoastaan näennäisiä pistohyökkäyksiä maalintekoalueen reunoille.

Parhainta joulukuusessa oli pallonhallintapeli, joka onnistui jopa yllättävän hyvin ja esti osaltaan vastustajien maalintekoyritykset, joita niitäkin oli todella vähän. Pallonhallinta omalla kenttäpuoliskolla on kuitenkin hyödyöntä, jos oma joukkue ei tee maaleja ja vastustaja tekee kuitenkin yhden tai kaksi.

Tärkeimmät kysymykset ovatkin seuraavat: oliko joulukuusitaktiikka tietyn em. osin väärä vai onko kysymys kuitenkin enemmän siitä, etteivät pelaajat pystyneet toteuttamaan taktiikkaa päävalmentajan toivomalla tavalla? Ensin mainittu taktiikan vääräys menee kokonaan päävalmentajan piikkiin, mutta jälkimmäisessä tapauksessa päävalmentajan vastuu vähenee, jos myönnetään, että taktiikka kuitenkin oli ainut mahdollinen, jolla Suomen nykypelaajat saattoivat pärjätä näissä karsinnoissa.

Vastaus jäi näkemättä, koska Suomen Palloliitto ja osa kannattajista katkaisi ”väkivaltaisesti” Mixu Paatelaisen valmennusprosessin, jota hän olisi ollut valmis jatkamaan. Myös pelaajien kommentteista päätellen he olisivat olleet valmiita jatkamaan Huuhkajien kehittämistä Mixun alaisuudessa. Kapteeni Niklas Moisanderin tulkintahan tuli myös kaikille selväksi eli kyse oli kuitenkin siitä, etteivät pelaajat olleet riittävän hyviä tai etteivät he pelanneet riittävän hyvin. Valmentajaa tai taktiikkaa hän ei haukkunut.

Varmasti syytä oli kummassakin. Edellä yritin kuvata, miten pelitapa ja –taktiikka vaikuttaa myös yksittäisten pelaajien suorituksiin joko suoraan tai välillisesti. Pelaaja ei tietenkään voi haukkua valmentajaa kuin erityistapauksissa, sikäli Moisanderin todistus on ”oikeudessa kelvoton”, vaikka olisi rehellinenkin.

Vaikka tässä ruodin lyhyesti vain Mixu Paatelaisen joulukuusitaktiikkaa, niin kyse on toki laajemmasta kokonaisuudesta, kuten Suomen Palloliiton valmennuslinjasta ja sen sekä epämääräisyydestä että ongelmallisista tai jopa vääristä lähtökohdista. En tiedä, mikä Paatelaisen kädenjälki on tähän valmennuslinjaan, mutta jos sillä on ollut jokin vaikutus hänen työhönsä, niin on syytä analysoida se aivan erikseen (ks. Kommentteja Palloliiton valmennuslinjaan).